

Norconsult AS
Brutippen 13
2550 OS I ØSTERDALEN

Hamar, 15.12.2017

Deres ref: Per Simensen
Vår ref: Sak. nr. 17/5324 - 7
Saksbeh. Tina Amundsen Tlf. 62 54 45 40

Kulturvernfaglig uttalelse etter arkeologisk registrering - varsel om planoppstart for omregulering - Nissehuset på Savalen - Tynset kommune

Vi viser til deres oversendelse av 03.07.2017 med varsel om oppstart av detaljregulering/ omregulering ved Nissehuset på Savalen i Tynset kommune, og vårt brev av 09.08.17 med budsjettoverslag og varsel om arkeologisk befarings.

Planområdet er på ca. 50 daa og omfatter 25 eiendommer under gnr 112. Hensikten med planarbeidet er å opprette noen flere hyttetomter, endre veiføringer og å regulere nye adkomster og parkering. Hele planområdet er regulert fra før av (eldre reguleringsplaner R82A, R33A og R33E).

Hedmark fylkeskommune foretok arkeologisk registrering av planområdet den 14.08.17 for å oppfylle undersøkelsesplikten etter kulturminneloven (kml) § 9. **Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet.**

Like utenfor/sør for planområdet er det tidligere registrert 2 fangstgroper. Disse var feil kartfestet i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden. Disse ble målt inn på nytt, og geometrien er nå korrigert i Askeladden. Fangstgroperne har Askeladden Id 235899/1 og 2. Fangstgroper er fredet etter lov om kulturminner av 9.juni 1978 nr. 50, jf. §§ 3, 4, 6 og 8. Til automatisk fredete kulturminner hører en sikringssone på minimum 5 meter målt fra kulturminnets synlige eller kjente ytterkant, jf. kulturminneloven § 6.

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

Det var ellers tidligere registrert ei kullmile i området. Geometrien for denne er også korrigert, og den ligger i nærheten av fangstgropene utenfor planområdet. Kullmila har Id 235909 i Askeladden. Kullmiler er kulturminner fra nyere tid og er dermed ikke fredet etter kulturminneloven.

Det vises til vedlagte rapport for nærmere beskrivelser, kart og foto.

-Vedrørende reguleringsbestemmelser

Fylkesdirektøren har utover ovennevnte ingen merknader ut fra hensynet til automatisk fredete kulturminner. Det må likevel tas forbehold om eventuelle ikke-registrerte kulturminner, derav kulturminner under markoverflaten. Følgende tekst bes innarbeidet i reguleringsplanens bestemmelser:

«Dersom det i forbindelse med tiltak i marken oppdages automatisk fredete kulturminner som tidligere ikke er kjent, skal arbeidet stanses i den utstrekning det berører kulturminnene eller deres sikringssoner på fem meter. Det er viktig at også de som utfører arbeidet i marken gjøres kjent med denne bestemmelse. Melding om funn skal straks sendes Hedmark fylkeskommune v/ Kulturminneavdelingen, jf. lov om kulturminner § 8, annet ledd.»

-Sluttregnskap

Etter § 10 i lov om kulturminner plikter tiltakshaver/grunneier å dekke utgiftene kulturvernmyndighetene har. Godkjent budsjettoverslag for registreringen fra PTH AS v/Per Morten Hektoen ble registrert mottatt i fylkeskommunen den 13.10.17. Sluttregnskap på totalt kr. 5 696,- samt rapport etter utført registrering følger vedlagt. Timeantallet benyttet (inkludert kjøretid) ligger innenfor det godkjente budsjettoverslaget. Det er ikke fakturert for kontrollregistrering av ovennevnte kulturminner utenfor planområdet. Faktura ettersendes til PTH AS v/Per Morten Hektoen, Savalen, 2500 Tynset.

Med vennlig hilsen

Kristin Ryen Reithaug
ass. fylkessjef
Samferdsel, kulturminner og plan

Elisabeth Seip
kulturvernleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

1. Regnskap
2. Rapport

Kopi m/vedlegg til:

PTH AS v/Per Morten Hektoen, Savalen, 2500 TYNSET

Tynset kommune, 2500 TYNSET

Kulturhistorisk museum, Forminneseksjonen, Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 OSLO

Sametinget, Àvjovàrgeaidnu 50, 9730 KARASJOK

HEDMARK FYLKESKOMMUNE

Saksnr.	17/5324	Saksbeh.:	Tina Amundsen
Prosjektnr.	0	0	Dato: 15.12.2017
Sted/ gård, kommune	Omregulering - Nissehuset på Savalen, Tynset kommune		
Tiltakshaver	Norconsult avd. Os for PTH AS v/Per M. Hektoen		
Adresse	0		

TIMEKOSTNADER

	timer	à kr	SUM
Forarbeid	1	kr 786	kr 786,00
Budsjett	1	kr 786	kr 786
Differanse	0	kr -	kr -
Feltarbeid	4	kr 786	kr 3 144,00
Budsjett	4	kr 1 048	kr -
Differanse	0	kr 3 144	kr -
Etterarbeid	1	kr 786	kr 786,00
Budsjett	1	kr 1 572	kr 786
Differanse	0	kr 786	kr -
Sum timekostnader	6		kr 4 716,00
Budsjett	6	kr 5 502	kr -
Differanse	0	kr 786	kr -

REISEUTGIFTER	Budsjett	Differanse	SUM
Reiseutlegg	kr 1 000,00	kr 1 000,00	kr -
Leiebil el. tilsvarende	kr -	kr -980,00	kr 980,00
Sum reiseutgifter	kr 1 000,00	kr 20,00	kr 980,00

KJØP AV TJENESTER	Budsjett	Differanse	SUM
Gravemaskin	kr -	kr -	kr -
Annet teknisk utstyr	kr -	kr -	kr -
<i>Delsum</i>	kr -	kr -	kr -
Naturvitenskapelige analyser	Budsjett	Differanse	
14C	kr -	kr -	kr -
annet	kr -	kr -	kr -
<i>Delsum naturvitenskap</i>	kr -	kr -	kr -
Andre konsulenttenester	kr -	kr -	kr -
Sum kjøp av tjenester			kr -

Håndtering av funn, prøver og dokumentasjonsmateriale (inntil 10 % av lønnskostnader)	Budsjett	Differanse	SUM
0	kr -	kr -	kr -

SUM REGNSKAP	Budsjett	Differanse	SUM
	kr 6 502,00	kr 806,00	kr 5 696,00

402424832/1503368-0012-4140-a174-J08/00a2428e2.7

Rapport fra arkeologisk registrering i forbindelse med varsel om planoppstart for omregulering - Nissehuset på Savalen - Tynset kommune

Kommune	Tynset	Gnr/Bnr	112/132 m.fl.
Fylkeskomm. saksnr.	17/5324		
Tiltakstype	Reguleringsplan		
Arkeologisk metode	Overflateregistrering	Tiltakshaver	PTH AS v/ Per Morten Hektoen
Tidsrom i felt	14.08.2017		
Timer i felt	4 t.	Deltakere i felt	Tina Amundsen
Timer for- og etterarbeid	2 t.		
Rapport skrevet av/dato	Tina Amundsen 15.12.2017		

Konklusjon: *Det ble ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet.*

Like utenfor/sør for planområdet er det tidligere registrert 2 fangstgroper (Id 235899/1 og 2) og ei kullmile (Id 235909). Disse ble kontrollregistrert og kartfesting i den nasjonale kulturminne-databasen Askeladden er nå oppdatert. Fangstgroper er automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven.

Kullmiler er kulturminner fra nyere tid og er ikke fredet etter kulturminneloven.

BAKGRUNN

Hedmark fylkeskommune mottok oversendelse fra Norconsult v/Per Simensen den 03.07.17 med varsel om planoppstart for detaljregulering av et ca. 50 daa stort område på Savalen, «Omregulering av Nissehuset på Savalen», som berører til sammen 25 eiendommer under gnr 112. Tiltakshaver er PTH AS v/Per Morten Hektoen. Hensikten med planarbeidet er å opprette noen flere hyttetomter, endre veiføringer og å regulere nye adkomster og parkering. Hele planområdet er regulert fra før av (eldre reguleringsplaner R82A, R33A og R33E). Ny reguleringsplan vil ikke føre til vesentlig endring av arealbruken. Ny reguleringsplan vil i hovedsak være i tråd med gjeldende kommunedelplan for Savalen.

Fylkeskommunen meldte behov for arkeologisk registrering av området ettersom det ifølge kulturminnedatabasen Askeladden skulle være en automatisk fredet kulturminnelokalitet, en fangstgrop, innenfor planområdet. Det var ønskelig å kontrollere kartfesting på den aktuelle fangstgropa og sjekke om det var flere fangstgroper i området.

KULTURMINNE/KULTURMILJØ, GRUNNLAG FOR REGISTRERINGSARBEIDET

Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder også lokaliteter som det er knyttet historiske hendelser, tro eller tradisjoner til. Med begrepet kulturmiljø forstås et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. I forvaltning av kulturminner og i kulturminneloven er det skilt mellom automatisk fredet kulturminne og kulturminne fra nyere tid. Kulturminneloven inneholder en til dels omfattende og detaljert opplisting av kulturminner som er å oppfatte som automatisk fredet i henhold til loven, jfr. § 4. Dette er kulturminner som er beskyttet på grunn av sin høye alder. Ifølge Kulturminneloven § 4 er kulturminner eldre enn år 1537 automatisk fredet, det vil si alle kulturminner som er eldre enn reformasjonen. Nyere tids kulturminner er ikke omfattet av den automatiske fredningen, med unntak av samiske kulturminner eldre enn 100 år som også er fredet.

Arkeologiske perioder	Hovedperiode	Datering (f.Kr/e.Kr)
Førromersk jernalder	Eldre jernalder	500 – 0
Eldre romertid		0 – 200
Yngre romertid		200 – 400
Folkevandringstid		400 – 550
Merovingertid	Yngre jernalder	550 – 750
Vikingtid		750 – 1050
Middelalder	Middelalder	1050 – 1537
Nyere tid	Nyere tid	1537 -

Fig. 1: Arkeologiske tidsperioder.

TILTAKSOMRÅDET

Planområdet ligger ca. 300 m øst for Savalen Fjellhotell på Savalen i Tynset kommune. Området er skogsmark og består av frittliggende hytter, bilvei, Nissehuset og del av Nissegata som består av konsentrerte fritidsleiligheter.

METODE OG RESULTAT

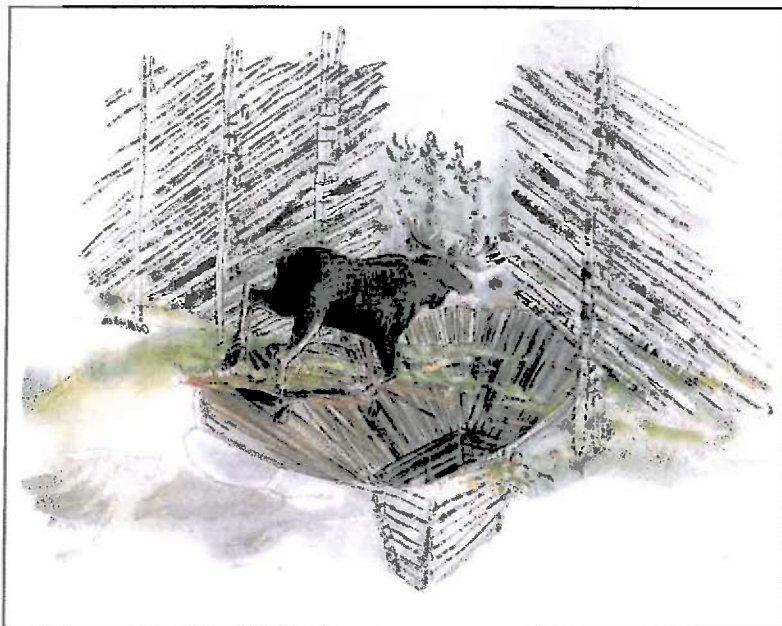
Den arkeologiske befaringen ble utført ved overflaterregistrering. Denne metoden benyttes for å påvise kulturminner som er synlige på overflaten foregår ved systematisk søk gjennom terrenget for å påvise strukturer som f.eks. kullgroper, fangstgroper, jernvinneanlegg, gravminner, rydningsrøyser, mm. Jordbor benyttes for å påvise eventuelt kull eller steinstrukturer i grunnen. Eventuelle påviste automatisk fredete kulturminner blir dokumentert ved foto, kort beskrivelse, innmålt med GPS og lagt inn i nasjonal kulturminnedatabase Askeladden.

Det ble ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet.

Kulturminner utenfor planområdet: Det ble kontrollregistrert tidligere registrerte kulturminner i form av to fangstgroper og ei kullmile, som viste seg å ligge utenfor/sør for planområdet; på gnr/bnr 112/9. Kulturminnene har vært feil kartfestet i nasjonal kulturminnedatabase Askeladden. Geometrien for kulturminnene er nå korrigert; se kart- og

fotovedlegg 2 og 4. Fangstgropene har Askeladden Id 235899/1 og 2 og er automatisk fredete kulturminner jf. kulturminneloven. De fremstår som tydelig i terrenget og er over 1 m dype.

Rekonstruksjonsforslag av en traktformet fangstgrop med trekledde sider i øvre del og ei smal kasse i bunnen. (Tegnet av S. Oddløyken, i Jacobsen & Follum 1997: Kulturminner og skogbruk, s.182).

Kullmila har Askeladden Id 235909. Kullmiler er kulturminner fra nyere tid og er ikke er fredet etter kulturminneloven. Kullmiler ble brukt til å lage kull til industrien fra 16-1700-tallet og frem til for ca. 100 år siden. Kullmiler kan i dag ses som sirkulære, lave forhøyninger på ca. 10-15 m i diameter, som er omgitt av groper eller grøfter for lufttilførsel under kullbrenningen. Det ble påvist trekull i mila på Savalen ved hjelp av jordbor.

Bildet viser ei kullmile (reismile) før opptenning og tildekking med torv.

Se også vedlegg 4 for foto av fangstgropene og kullmila på Savalen.

Hedmark Fylkeskommune
Hamar, 15.12.2017

Tina Amundsen

Gjenpart:

Norconsult AS v/Per Simensen, Brutippen 13, 2550 OS I ØSTERDALEN

PTH AS v/Per Morten Hektoen, Savalen, 2500 TYNSET

Tynset kommune, 2500 TYNSET

Kulturhistorisk museum, Forminneseksjonen, Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 OSLO

Hedmark fylkeskommune, top. ark.

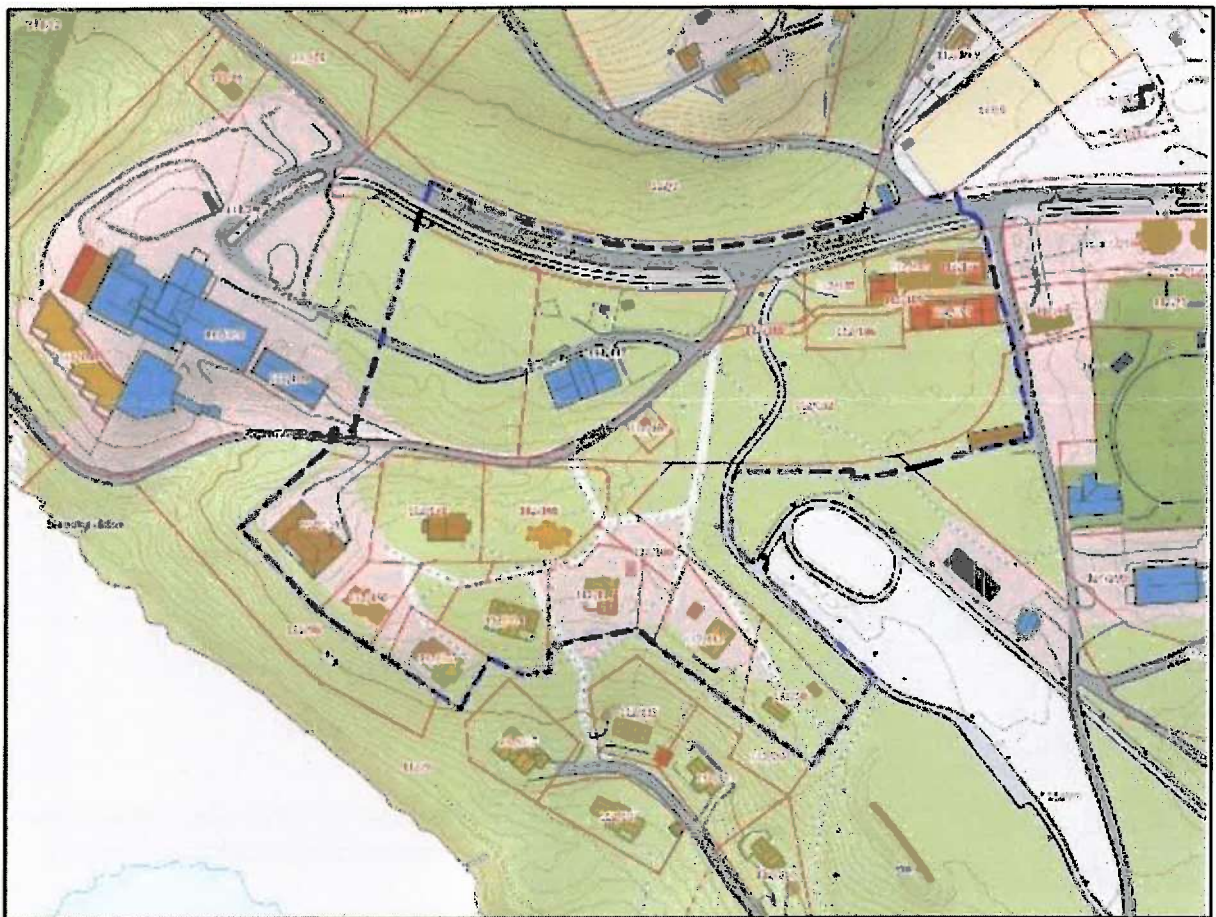
Vedlegg:

1. Kart over planområdet

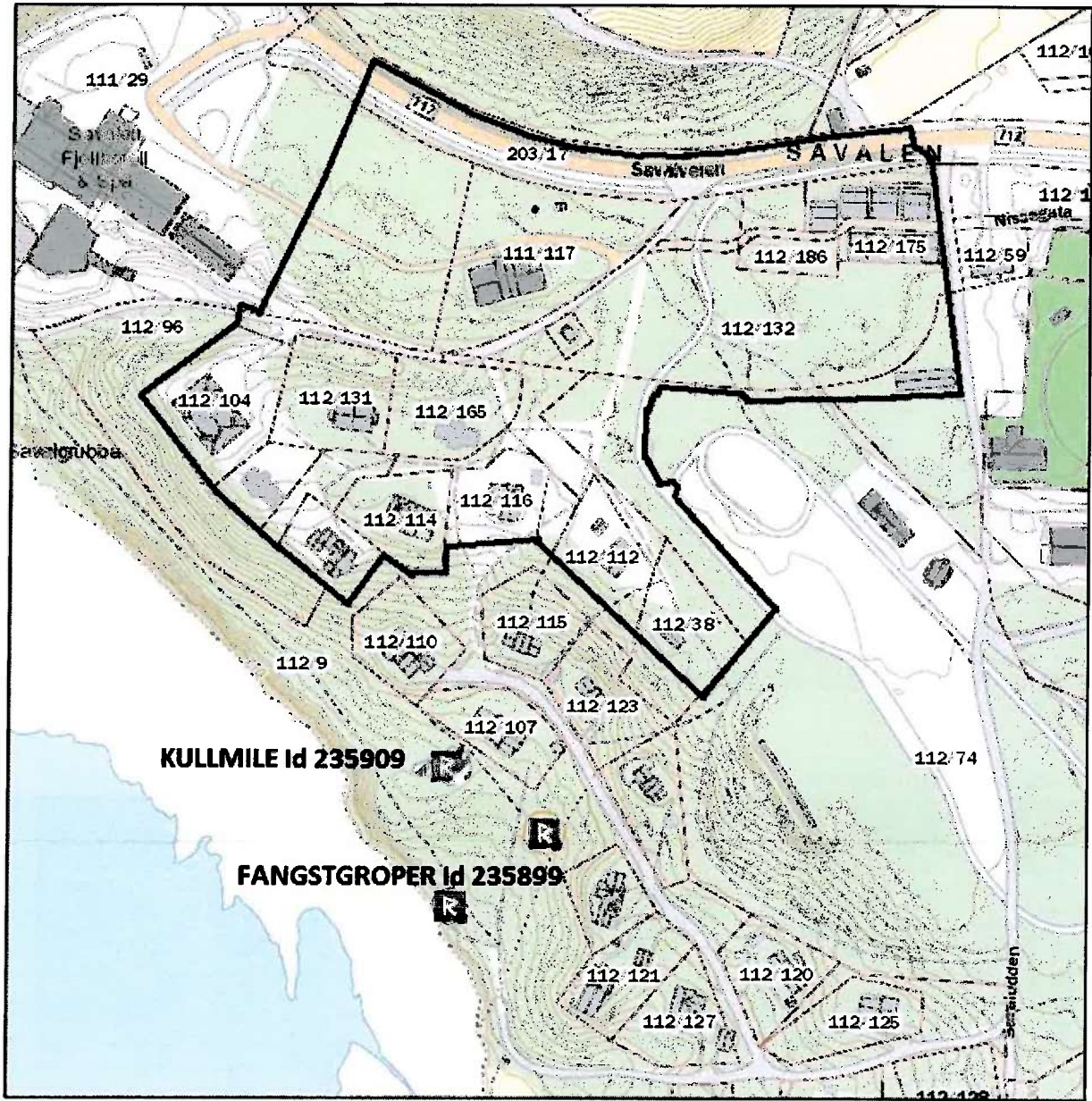
2. Kart med kulturminner

3. Oversiktskart

4. Foto av fangstgroper Id 235899/1 og 2, og kullmile 235909

1. Kart over planområdet på Savalen. (Kart fra Norconsult 03.07.17).

2. Kartutsnitt fra Askeladden som viser tre kulturminner sør for planområdet.

3. Oversikt. Planområdet beliggenhet markert med rød sirkel (InnlandsGIS).

4. Foto av kulturminner:

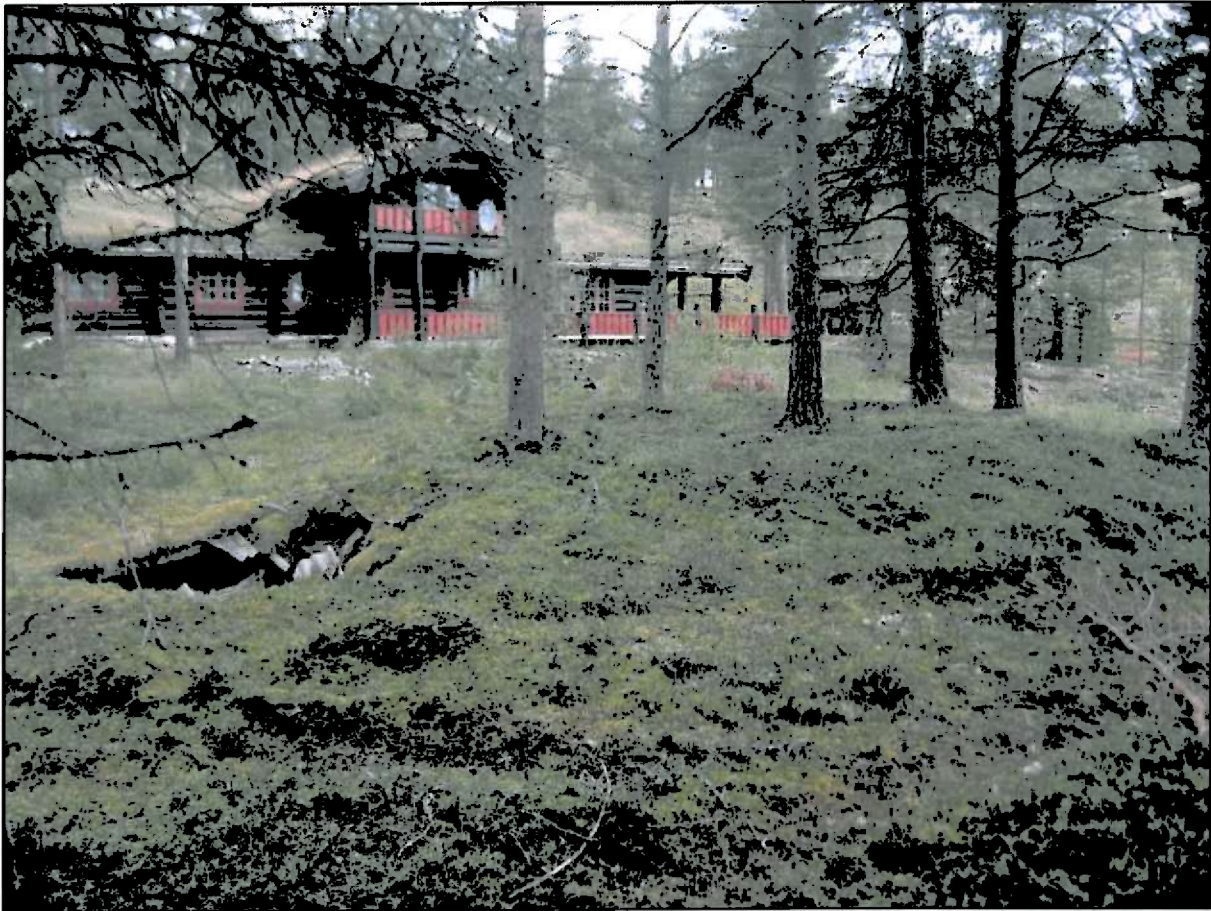

Fangstgrop Id 235899/1 mellom erosjonskant og sti (Foto: T. Amundsen).

Fangstgrop Id 235899/2 (Foto: T. Amundsen).

40246281112/000000-001/2-4140-a1/4-0070002/202002-15

Kullmile Id 235909. Kullmila ses som forhøyningen med furutrær. Rundt forhøyningen er det gravd groper for lufttilførsel. Noen har laget en rekonstruksjon av ei kullbrennerkoie i en av luftegropene til mila. Slike kullbrennerkoier lå imidlertid nesten alltid med en avstand på 5-6 m fra mila (Foto: T. Amundsen).